

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.5.00/34.0527

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Imunomodulace

Datum (období) vytvoření: 25. 5. 2013

Autor materiálu: MUDr. Zdeňka Kasková

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Ochrana veřejného zdraví, 2. ročník

Sada: OZ1

Číslo DUM: 10

Tematická oblast: Ochrana veřejného zdraví

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 19. 11. 2012

Ověřující učitel: Mgr. Hana Rybáková

Třída: ZDA 2.B

Popis způsobu použití materiálu ve výuce:

Výuková elektronická prezentace, která je určena pro seznámení žáků s možnostmi ovlivňování imunitního systému, zejména s významem aktivní a pasivní imunizace. Materiál může sloužit jako názorná pomůcka doplňující výklad učitele, ale také je vhodný pro domácí přípravu žáků (např. zpřístupněním formou e-learningu). Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení látky v podobě závěru s otázkami k tématu.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

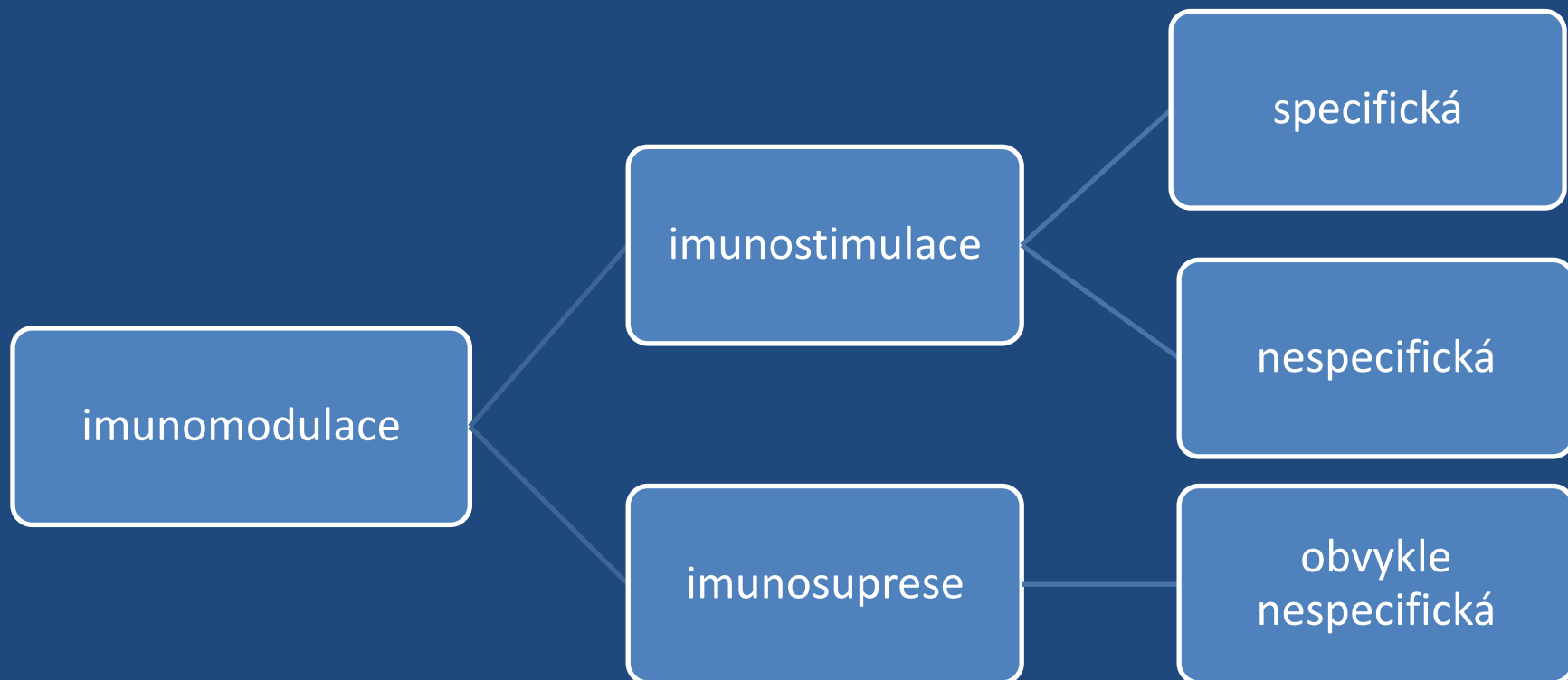
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Imunomodulace

MUDr. Zdeňka Kasková

2. ročník

Imunomodulace – ovlivňování imunity

Imunostimulace

Je to povzbuzení imunity.

- Specifická imunostimulace – je zaměřená proti známým antigenům, zahrnuje především aktivní a pasivní imunizaci.
- Nespecifická imunostimulace – vztahuje se k neznámým nebo všem antigenům, např. cytokiny při léčbě nádorů nebo imunodeficiencí.

Aktivní imunizace

Organismus si po setkání s antigenem aktivně vytváří protilátky a mechanismy buněčné imunity.

Aktivní imunizace může být:

a) **postinfekční**

– po prodělané infekci

[1]

b) **postvakcinační**

– dosažená očkováním

[2]

Očkovací látky - vakcíny

Musí být zbaveny patogenity při zachování antigenních vlastností.

Připravují se různými způsoby:

- živé oslabené vakcíny – opakovaným pasážováním na kultivačních médiích
- usmrcené vakcíny
- toxoidy - teplem nebo chemickou inaktivací bakteriálních exotoxinů
- subjednotkové vakcíny – rozštěpením a vyčištěním virových částic
- chemovakcíny – vyčištěním bakteriálních antigenů a vazbou na protein
- rekombinované vakcíny – metodami genového inženýrství
- syntetické vakcíny

Očkování

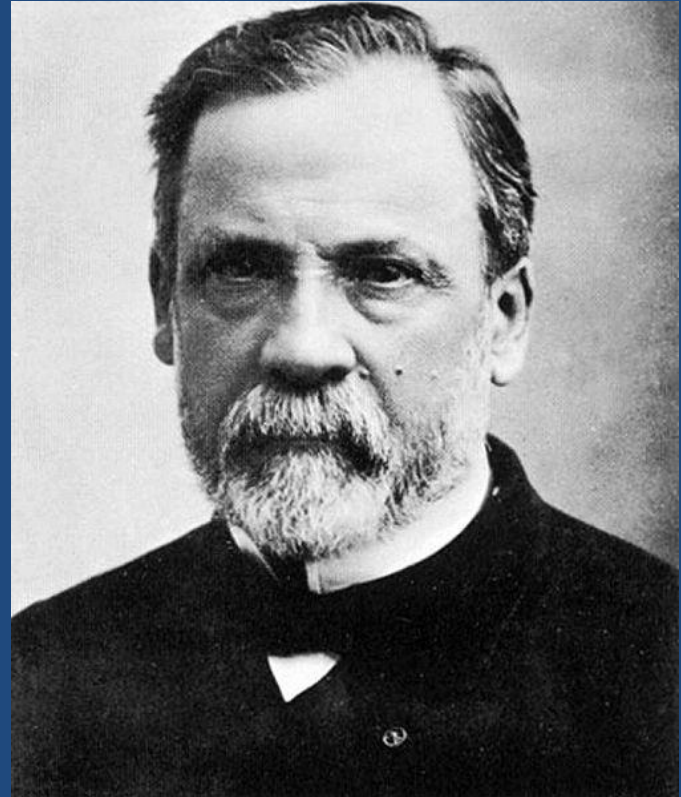
Edward Jenner – zavedl první
vakcínu proti variole

[3]

Louis Pasteur – objevitel vakcín
proti sněti slezinné a vzteklině

[4]

Organizace očkování

Řídí se předpisy MZd., které jsou průběžně aktualizovány.
Většinou jde o opatření preventivní.

Očkování pravidelné – po dosažení určitého věku, zahrnuje vakcinaci proti:
záškrtu, tetanu, dávivému (černému) kašli, onemocněním vyvolaným původcem *Haemophilus influenzae b*, dětské obrně, žloutence typu B, spalničkám, zarděnkám, příušnicím, pro některé skupiny i proti tuberkulóze a pneumokokovým nákazám.

Organizace očkování

Očkování mimořádné – v mimořádných situacích (epidemie, přírodní katastrofy).

Očkování zvláštní – týká se osob, které jsou při své pracovní činnosti vystavené zvýšenému riziku (např. zdravotníci proti žloutence typu B).

Očkování v ohnisku infekce – brání v případě výskytu vážného onemocnění dalšímu šíření nákazy.

Organizace očkování

Očkování před cestami do zahraničí – některá podle mezinárodně platných předpisů nebo požadavků jednotlivých zemí, často se doporučuje např. očkování proti žloutenkám A a B, břišnímu tyfu, vzteklině.

Očkování při poraněních a nehojících se ranách – zejména proti tetanu, vzteklině a žloutence typu B.

Očkování na vlastní žádost – např. proti chřipce, HPV, meningokokové meningitidě, klíšťové encefalitidě.

Kontraindikace očkování

V některých případech existují důvody vylučující realizaci očkování.

Kontraindikace dočasné:

- obvykle akutní onemocnění

Kontraindikace trvalé:

- imunodeficience (zejména pro živé vakcíny)
- anafylaktický typ alergie proti některé složce vakcíny
- těžká reakce po předchozím očkování

Pasivní imunizace

Spočívá v podání hotových protilátek. Jde o opatření:

a) profylaktické – podává se lidem podezřelým
z nákazy

b) terapeutické – aplikace u lidí již nemocných

výhoda – okamžitý účinek i u neočkovaných

nevýhoda – krátkodobé působení, protilátky jsou
cizorodé bílkoviny, které se během několika
týdnů rozloží a vyloučí

Pasivní imunizace

Podávají se:

- a) imunní séra – získávaná aktivní imunizací zvířat (koní, ovcí, hovězího dobytka), riziko alergické reakce – sérová nemoc
- b) lidské imunoglobuliny – získávají se z krevní plazmy nebo placentární krve, obsahují protilátky proti infekcím, které dárce překonal nebo proti nimž byl očkován

Užití pasivní imunizace např. v profylaxi tetanu a vztekliny nebo při léčbě plynaté sněti

Imunosuprese

Je to tlumení imunity.

Imunosupresiva jsou většinou nespecifická – používají se hlavně k léčení autoimunních chorob, alergií a proti odhojování transplantátů.

Dlouhodobá léčba imunosupresivy (např. kortikoidy) má četné a vážné vedlejší účinky, především zvýšené riziko infekcí a jejich těžký průběh.

Otázky a úkoly

1. Vysvětli pojem imunostimulace.
2. Co jsou toxoidy?
3. Koho se týká zvláštní očkování?
4. Jaká je nejčastější dočasná kontraindikace očkování?
5. Co je hlavní výhodou pasivní imunizace?

Seznam použité literatury a pramenů

Použitá literatura:

GÖPFERTO VÁ, Dana. *Mikrobiologie, Imunologie, epidemiologie, hygiena - Teoretická učebnice*. 3., dopl. vyd. Praha: Triton, 2011. ISBN: 80-7254-223-0.

PODSTATOVÁ, Dana. *Mikrobiologie, Imunologie, hygiena - Teoretická učebnice*. 1.vyd. Olomouc: Epava, 2001. ISBN: 80-86297-07-1.

V prezentaci byly použity obrázky z následujících zdrojů:

1. kliparty Microsoft Office on line <http://office.microsoft.com>
2. kliparty Microsoft Office on line <http://office.microsoft.com>
3. Neznámý autor.[cit. 2013-05-26].soubor dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Edward_Jenner.jpg
4. Félix Nadar.[cit. 2013-05-25].soubor dostupný pod licencí Creative Commons na www:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Louis_Pasteur.jpg